

Digitalizace a její dopad na lidská a digitální práva seniorů v EU

Digitální propast a senioři

- **Digitalizace** se stala nezbytnou součástí našeho života – od telefonování až po přístup ke zdravotní péči.
***Příklad:** bankovníctví, objednávání schůzek na úřadech nebo u lékaře.*
- Mnoho seniorů však čelí **digitálnímu vyloučení** – tedy tomu, že mají omezený nebo žádný přístup k těmto technologiím, hůře jim rozumí nebo mají potíže je používat.

Proč?

- **Příjem:** Někteří senioři si nemohou dovolit internet nebo chytrý telefon.
- **Vzdělání:** Lidé, kteří v práci nepoužívali počítače, se obtížněji učí nové technologie.
- **Zdraví:** Problémy se zrakem nebo pohyblivostí ztěžují používání zařízení, jako jsou chytré telefony nebo tablety.
- **Vědomé rozhodnutí:** Obavy z krádeže dat nebo sledování.

***Příklad:** Představte si někoho, kdo nikdy nepoužíval chytrý telefon – naučit se to ve vyšším věku může být velmi náročné.*

Digitální gramotnost vs. Digitální zdatnost

- **Digitální gramotnost** znamená porozumět digitálnímu prostředí – vědět, jaké nástroje existují, jak fungují, a mít povědomí o online bezpečnosti, ochraně soukromí a důvěryhodnosti informací.
- **Digitální zdatnost** jde o krok dál – znamená umět tyto dovednosti **sebevědomě a samostatně používat** v praxi: spravovat internetové bankovníctví, využívat online zdravotní služby nebo komunikovat přes aplikace.

Jednoduše:

- **Digitální gramotnost = vím jak**
- **Digitální zdatnost = umím a nebojím se to dělat**

Proč je důležitá digitální gramotnost

- Pomáhá lépe pochopit technologie a jak fungují
- Zvyšuje povědomí o bezpečnosti v online světě, ochraně soukromí a údajů
- Pomáhá seniorům rozeznat důvěryhodné informace a vyhnout se podvodům
- Snižuje obavy a strach z používání technologií
- Umožňuje činit informovaná rozhodnutí ve světě, který je stále více digitálním

Proč je důležitá digitální zdatnost

- Umožňuje samostatný přístup k důležitým službám (např. zdravotní péče, bankovníctví, komunikace)
- Podporuje sociální začlenění a snižuje izolaci
- Podporuje aktivní účast v digitálním veřejném životě
- Posiluje sebevědomí a samostatnost při každodenních digitálních úkolech
- Chrání lidská práva v digitální době (např. přístup, svoboda projevu, soukromí)

Lidská práva v digitální době

- Možná se ptáte: **Co mají lidská práva společného s digitalizací?**
- **Všeobecná deklarace lidských práv** (UDRH) zajišťuje základní práva jako svobodu projevu, vzdělání a přístup k informacím – ale byla napsána ještě před vznikem internetu
- Dnes se **přístup k internetu** stále více považuje za lidské právo, protože na něm závisí velká část našeho života

Role sociální a místní politiky

- **Sociální politika** hraje klíčovou roli v tom, aby nebyli senioři opomíjeni v digitálním světě
- Místní samosprávy mohou pomáhat s digitálním začleněním tím, že zajistí veřejný internet, počítače v knihovnách a školách nebo nabídnou kurzy a poradenství pro seniory.
- Příklad: Ve veřejných knihovnách jsou dostupné počítače připojené k internetu, odborníci poskytují seniorům na vyžádání pomoc.

Co to pro vás znamená?

- **Přístup a cenová dostupnost:** Každý by si měl moci dovolit internet a digitální zařízení. Stát nebo místní organizace mohou pomoci, např. Sdružení knihoven (Sdruk) např. nabízí od roku 2022 program Senioři do onlinu. Knihovny jsou v této oblasti velmi aktivní.
- **Digitální gramotnost:** Senioři by měli mít možnost učit se s technologiemi pracovat. V některých zemích pomáhají neziskové organizace a podporují seniory v přístupu k digitálním službám, např. Moudrá sovička organizuje kurzy a poradenství mj. v mobilní učebně po celé ČR

Digitální práva a zásady EU

Evropská deklarace o digitálních právech a zásadách je návodem, jak zajistit, aby každý v EU mohl plně být součástí digitálního světa.

Hlavní zásady:

- Přístup k internetu pro všechny.
- Soukromí a ochrana před online riziky, jako je sledování nebo podvody.
- Zajištění, že každý, bez ohledu na věk, může získat digitální dovednosti.

I když zatím nejsou právně závazné, tyto zásady mají zajistit, aby senioři nebyli z digitálního světa vyloučeni.

Výzvy, kterým v digitálním světě senioři čelí

- **Zdravotní potíže** mohou ztěžovat používání technologií (např. slabý zrak, problémy se sluchem, artritida, omezená pohyblivost)
- **Nedostatek vybavení (počítače, internet) ve veřejných budovách**
- **Technologie nebývají přizpůsobeny potřebám seniorů:** Zařízení a aplikace nejsou navrženy tak, aby se s nimi seniorům dobře pracovalo, což je může odrazovat od učení.

Digitální práva jako lidská práva

- Jak se svět digitalizuje, **spravedlivý přístup k internetu** a digitálním službám se stává součástí **lidských práv**.
- Například **právo na vzdělání** dnes zahrnuje i právo učit se používat technologie.
- **Právo na soukromí** zahrnuje i online ochranu osobních údajů před podvody nebo krádeží identity.

Právo zůstat offline v digitálním světě

- Lidská práva chrání i to, co zákon (zatím) neřeší.
- Máte právo **zůstat offline** – tedy vyřizovat věci i jinak než online.
- Agentura EU pro základní práva (FRA) říká, že senioři by měli mít možnost zvolit si, jakým způsobem chtějí služby využívat.
- Ale učit se digitální dovednosti je stále důležité – abyste neztratili kontakt s ostatními, neztratili přehled a zůstali samostatní.

Jak se můžete zapojit?

- **Celoživotní vzdělávání:** Pokud si s technologiemi nejste jistí, nikdy není pozdě začít. Existují různé kurzy, kluby pro seniory, knihovny nebo spolky, které pomáhají seniorům zlepšit digitální dovednosti.
- **Jak můžete přispět:** Můžete se zapojit do místních nebo celostátních skupin, které hájí zájmy seniorů a usilují o lepší podmínky pro používání digitálních služeb.

Závěr

- **Digitalizace** se týká nás všech, bez ohledu na věk.
- EU pracuje na tom, aby digitální práva byla uznávána jako lidská práva a aby **všichni**, včetně seniorů, měli přístup k digitálnímu světu.
- Váš hlas a účast jsou důležité – ať už prosazujete lepší pravidla, nebo se učíte nové digitální dovednosti.

Diskuse

Otázky & Odpovědi

